

TWENTSE POST

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLKS-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J. W. M. GIGENGACK

NR. 4 APRIL 1971 10^E JRG.

Uit de inhoud:

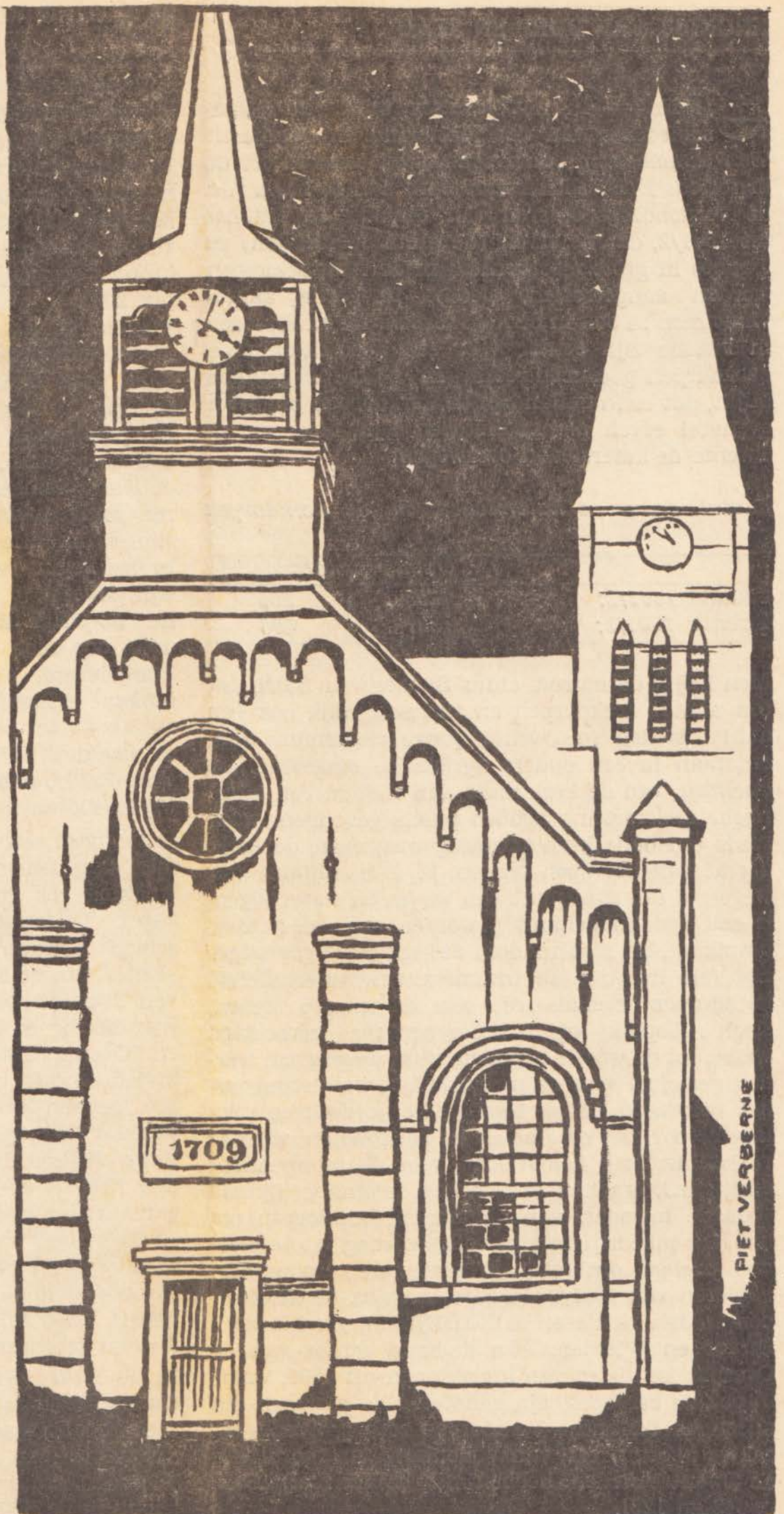
♦

het kerkdorp **ENTER**

♦

Redactie en Administr. TWENTSE POST
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)
Beekstr. 5¹ Hengelo (O.) Tel. 17987
Amsterdam-Rotterdam Bank, Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs f 3.50 per half jaar
Losse nummers 75 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. U.t.g.

KRONIEK VAN DORP EN STAD

ENTER — In het standaardwerk van de geschiedenis van het platteland in Overijssel: *'Een samenleving onder spanning'*, concludeert de historicus B. H. Slicher van Bath aan de hand van de verpondingskohieren van Salland en Twente uit 1601/2, dat de erven (de grote boerderijen) in Twente in grote meerderheid in de buurtschappen worden aangetroffen, slechts in gering aantal vindt men ze ook in de kerkdorpen. De katersteden in Twente zijn echter voor een goed deel in de kerkdorpen geconcentreerd. In absolute getallen blijkt, dat er in Salland in de kerkdorpen ongeveer evenveel erven als katersteden zijn, maar dat in Twente de katersteden overwegen:

aantal erven en katersteden in de kerkdorpen

	<i>erven</i>	<i>katersteden</i>
<i>Salland 1601/2:</i>	253	205
<i>Twente 1601/2:</i>	227	406

Men krijgt de indruk, aldus Slicher van Bath, dat een aantal kerkdorpen en waarschijnlijk ook een aantal steden in Twente jonge elementen zijn, ontstaan in een oudere agrarische omgeving. De stichting van de kerk moet dan niet in een agrarische nederzetting hebben plaats gevonden, waar reeds een oude kern aanwezig was, maar de kerk, gesticht in het open terrein, bij een snijpunt van wegen of een kruispunt van wegen en waterwegen, is zelf een middelpunt geworden van een keuterbevolking, die zich rondom de kerk heeft gevestigd. Het feit nu, dat de inwoners van verschillende kerkdorpen evenals die van de meeste steden, slechts beperkt of in het geheel niet gerechtigd waren tot de woeste gronden, waar de plaggen werden gestoken voor de noodzakelijke bemesting van het bouwland alsook belangrijke voedselreservoirs lagen voor het vee [eikels en beukenoten voor de varkenhouderij, heidevelden voor de schapenhouderij enz.], bracht met zich mee de onmogelijkheid voor de inwoners van steden en kerkdorpen om het boerenbedrijf in zijn volle omvang uit te oefenen. Helaas ontbreken in genoemde verpondingskohieren van 1601/2 de gegevens van de kerkdorpen in het richterampt KEDINGEN, nl. Markelo, Enter en Wierden. Aan de hand echter van de Overijsselse lijsten van ingezetenen uit 1795, waarin ook de beroepen zijn genoteerd, is gebleken dat alleen de Sallandse kerkdorpen een agrarisch karakter hebben, die van Vollenhove en vooral van de Twentse steden hebben dit beslist niet; [SvB, p. 642 en 128].

STICHTING VAN EEN KAPEL TE ENTER

De bouw van een kapel omstreeks het jaar 1400 op 't kruispunt van de wegen Rijssen-Bornerbroek en Goor-Wierden, zal tevens moeten worden beschouwd als de stichting van het dorp ENTER. De streekhistoricus W. G. A. J. Röring, die van genoemde kapel-bouw melding maakt, zegt dat dit bedehuis aan de H. Antonius was gewijd, maar is verder schaars in zijn berichtgeving en noemt geen bron; [*'Kerkelijk en Wereldlijk Tw.'*, 1909, Dl. I, blz. 202].

Volgens de Rijssense lokaal-historicus F. A. Hoefer [*'Versl. en Meded. Ov. Regt en Gesch.'*, 1923, 40ste stuk] werd de Antoniuskapel te ENTER in de tachtigjarige oorlog verwoest.

De plek, waar eens de St. Antonius-kapel moet hebben gestaan, wordt in het oud-notulenboek van de Herv. Gemeente Enter uit 1709 en volgende jaren aangeduid als *'Stoffersgärntje'*, alwaar de stenen fundatie-resten volgens genoemde bron nog in het begin van de 18de eeuw aanwezig zouden zijn geweest.

De 83-jarige Entenaar E. J. Velten (Ned. Herv.) deelt ons mee dat bedoeld bedehuis, naar hem is overgeleverd, moet hebben gestaan in *'Stoffershöfken'*, gelegen — komende van de huidige Dorpstraat — ter rechterzijde van de Werfstraat, vóór de boerderij Wijsink, in het oudste gedeelte van Dorp-Enter, nabij het kruispunt van de wegen die wij hierboven hebben genoemd.

Enter bezit een luidklokje uit het jaar 1305, doch men mag daaruit geen conclusies trekken met betrekking tot de stichtingsdatum van voornoemde kapel. De streekhistoricus mr. G. J. ter Kuile schrijft hierover [*'Twentsche Eigenheimers'* 1947]: „Enter kan er zich op beroemen het oudste klokje van Twente te bezitten, nl. een zeer primitieve klok, wier slordig en zwaar geoxydeerd randschrift mij, en daarna meer deskundigen, heel wat hoofdbrekens heeft gekost. Waarschijnlijk moet dit aldus gelezen worden: *'Nicolaus Me Fecit Temporibus Domini Saso De Riperso ... Ab Incarnatione Anno Milleso Trecenteno Quino'*; (d.w.z.; 'In het jaar 1305 na de menschwording, heeft Nicolaus mij gemaakt ten tijde van Heer Saso de Riperso').” Ter Kuile vraagt zich af, of dit klokje misschien van Venetiaanse oorsprong is ('zoals Pastoor Rientjes veronderstelt'), of mogelijk van Friesche origine. Voorts weet hij te vertellen dat het na 1800 door Enterse schippers hierheen moet zijn gebracht.

In de oorlog 1940/45 werd bedoeld klokje door de Duitse bezetters geroofd, om te worden gesmolten voor de fabricage van oorlogstuig. Maar na de capitulatie van Duitsland gelukkigterwijs in ongeschonden staat teruggevonden, herkreeg het zijn plaats in de N.H. Kerk te Enter.

De volksmond wil, dat Vorst-Bisschop Bernhard v. Galen uit Münster, tijdens één van zijn invallen in Twente, 2 klokken, hangende in een lindeboom voor de Ned. Herv. Kerk, zou hebben meegenomen naar Velthausen en Ulzen in Duitsland. Sedertdien werd in Enter een liedje gezongen, waarvan de bejaarde kosteres der Gereformeerde Gemeente te Enter, de wed. J. v. d. Berg, zich de volgende woorden herinnert:

*„Oole oole Greete,
Enter hef mij laoten gaon.
Met mien zuster Catriene an de haand,
Reis ik duur 't gaanske laand.”*

Oud-wethouder G. J. Kampman te Enter kent de laatste twee regels in een andere versie:

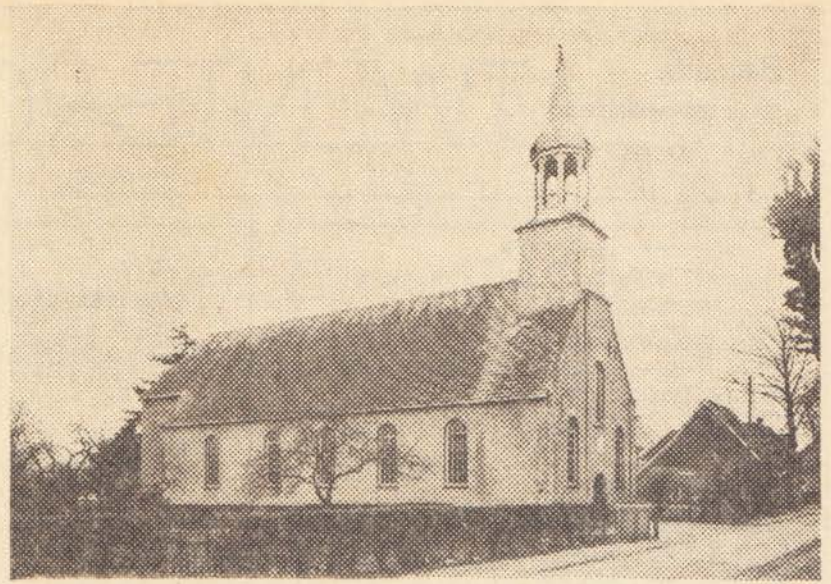
*„Har ik mien zuster Catriene bie de haand,
Dan kon ik kleenken duur 't gaanske laand.”*

DE NIEUWE LEER

Aan het einde van de middeleeuwen vertoonde het instituut van de kerk vele gebreken. Het optreden van Luther (sedert 1517) gaf de stoot tot de hervorming, waardoor velen zich afkeerden van de rooms katholieke kerk.

De *Vrede van Augsburg* in 1555, waarbij werd bepaald dat de vorsten zouden uitmaken, welke kerk in hun land de heersende zou zijn, heeft mogelijk de edelman CHRISTOFFEL SCHELE, wonende op 'het Weleveld' (havezate te Zenderen bij Borne) op het idee gebracht, zulks op kleine schaal te beslissen voor wat betreft zijn rechtsgebied. Sedert 1558 — tien jaar vóór het uitbreken van de tachtigjarige oorlog — treedt hij namelijk op als 'reformerator' van Borne. Onder zijn schuts was te Borne werkzaam: pastoor PETRUS VAN STRAALLEN, een aanhanger van Luther. Zijn opvolger was JOHANNES NIJHOFF, die in 1598 op de synode te Deventer verklaarde een aanhanger te zijn van de Augsburgse confessie. Na 1619 wordt hij 'pastoor' van Wierden, waar de VAN SCHELE's (op eerdergenoemd Huis 'Weleveld') mogelijk invloed hadden als Heren van Sudena [de buurtschap Zuna, waar zij vele goederen bezaten]. De overlevering noemt hem de stamvader van de NIJHOF's, die na hem als predikanten te Wierden hebben gestaan en van wie ABRAHAM NIJHOF — zijn zoon? — de eerste was; [naar gegevens van W. G. A. J. Röring voornoemd].

Vanuit de bisschopsstad Deventer, in 1578 (en andermaal in 1587) door de protestantsgezinde Staatsen veroverd op de roomsgezinde Spanjaarden, werd Twente systematisch bewerkt door de 'Deventer Classis', die haar inspiratie putte uit de

r.k. waterstaatskerk Enter (1818-1927)

denkbeelden van CALVIJN, een tijdgenoot van Luther en stichter van een reformatorisch centrum te Genève (Zwitserland).

In 1598 kwam PIBO OVITIUS als eerste predikant naar Enschede en bediende ook Losser. In 1602 werden pastoor J. HARDENAK van de parochie Markelo en zijn collega pastoor ARNOLD LOWERSZ van Diepenheim, op instigatie van de 'Deventer Classis' uit hun pastorieën verdreven. Beide Twentse plaatsen hebben tot op de dag van vandaag geen katholieke parochies weer. Tezelfdertijd gelastte de protestantse overheid dat de inkomsten van de pastorie- en vicariegoederen te Goor voortaan ten goede kwamen aan de predikant aldaar. En ook in Rijssen, waar de prot. gemeente beschikt over een fraai avondmaalsstel uit de 17de eeuw, werd de uitoefening van de katholieke eredienst verhinderd. Den 8 febr. 1602 bepaalde de 'Deventer Classis' met advies van de Drost van Twente, dat WINANDUS GERARDI het Evangelie zou prediken te Rijssen en Wierden. Allengs werden in Twente niet alleen geen 'papisten' geduld, maar weerde men ook 'mennisten' en 'lutersen'. In 1603 zendt de 'Deventer Classis' FREDERIK KEMENRUS als eerste hervormde predikant naar Borne, die daar een zo sterke aanhang van Nijhoff aantreft, dat hij in 1605 vertrekt naar Enschede. In 1619 bemoeit de 'Deventer Classis' zich opnieuw met de Bornse zaak en stuurt — dit keer met meer succes — HERMAN WELLEMEIJER naar dit kerkdorp uit overweging dat 'eens gereformeerden praedicants behoefstig was'; [Idem Röring].

Van rooms katholieke zijde werd de strijd met niet minder overtuiging en met een verbluffende vindingrijkheid geleid vanuit het 'roomse bolwerk' Oldenzaal.

Een 'ondergronds' systeem van schuilkerken en

Bekende pleisterplaatsen op de **TWENTE-ROUTE**

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
de Mooie Vrouw
(TEVENS BENZINE-STATION)
Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO

Cafe - Restaurant
'de Engel'

LANGESTRAAT 56, DELDEN

Hotel
'Centraal'

MARKTSTRAAT 6, DELDEN

Diverse zalen voor vergaderingen, bruiloften, partijen

Havezathe Het Everloo
Bekend om de pannenkoeken
VOLTHE
(bij Oldenzaal)
Tel 05411 - 244

DELDEN

De parel van Twente
Prachtig natuurschoon, grootste eikenbossen van Europa, oud stadje, vele monumenten. Prima hotels, camping, pensions.
Vraagt inlichtingen en folder bij:
VVV-DELDEN
Bureau: Langestraat 70, tel. 05407-1338

Tubbergen met Vasse en Hezingen
Rustige, bosrijke omgeving
Eenvoudige en gemoedelijke bevolking
Lage pensionprijzen en lage tarieven.
Inlichtingen V.V.V. Tubbergen

CAFÉ-RESTAURANT
Het Wapen van Beckum
(Wed. Boenders)
Speciaal ingericht voor diners en partijen
(Gelegen aan de weg Hengelo-Haaksbergen)
Prima keuken - Ruime pakeergelegenheid

- Diepenheim -
Hotel De Zwaan
Specialiteiten-Restaurant
Ook zondags geopend. Goede parkeergelegenheid.

- Denekamp -
Natuur Hist. Museum, Watermolen, Kasteel Singraven, Verwarmd Openluchtbad, Manege, Bos en Heide,
VACANTIEOORD
biedt tevens gunstige gelegenheid voor **INDUSTRIEVESTIGING**
Voordelig terrein, ruime arbeidsmarkt, bevolking volkomen industrie-minded. Inl. bij het Gem.huis.

ADVERTEREN IS ETALEREN

VOOR 'N GOED RESTAURANT met een heerlijke maaltijd stopt U tijdens Uw Twenteroute natuurlijk bij **'t Twentse Ros**
zaal voor 60-300 pers. beschikbaar voor feesten en diners **BUURSE**

TEVENS EEN UITNODIGING om plm. 500 meter verder een frisdank of een hartig hapje te gebruiken bij het gezellige café **« Beekzicht »**
prachtig gelegen aan de Buurserbeek, met serre v or 100 pers. en grote speeltuin.
[Beleefd aanbevelend; Fam. Winkelman]

rondritten per **JAN PLEZIER**
en kleinere rytuigen
te **Ootmarsum**
dagelijks door het stadje en omgeving
Inlichtingen: VVV-Stadhuis, Tel. 05419/1561

DENEKAMP . .
Dan een bezoek aan het museum: „Natura Docet“. Of een wandeling op 't landgoed Singraven met watermolen en een rondleiding in het kasteel.
Inlicht: VVV, Grotestr. 15, Tel. 1205; bgg 1310.

„de kop'ren smorre“
Twents ethoes in Maarkel
an de grote weg van Hengel naar Deamter
[Twentse specialiteiten]

Bezoekt het zeer moderne zwembad te **Rijssen**
* Een typisch landstadje temidden van de bossen
* Een ideaal oord voor een rustige vakantie
INLICHTINGEN VVV RIJSSEN TEL. 2303

Hotel Haarhuis Zenderen
In 't herte van Twente

Café - Restaurant de Rustende Jager

in het ongerepte **Bentelo**

luidklokje uit 1305 in de ned. herv. kerk te Enter

rondtrekkende priesters (soms als 'kremers' verkleed), en een wijdvertakte organisatie van vrouwen die voor de informatie zorgden en in het geheim godsdienstonderricht gaven (zeer onschuldig 'klöpkes' genaamd, naar het kloppen op deur of raam bij hun komst), vormde in heel Twente een permanente en doeltreffende afweer.

Ten tijde van het twaalfjarige bestand [1609-1621] was het PHILIPPUS ROVENIUS, die — achtereenvolgens deken van het kapittel te Oldenzaal [1607-1614] en apostolisch vicaris over alle noordelijke Nederlanden met zetel in de Plechelmusstad [1614 ev.] in een ongetwijfeld zeer kritieke fase op intelligente wijze de contra-reformatie leidde. Gebruik makend van de halfslachtingheid, waarmee lokale en regionale overheden onder het wisselend regiem van Staatsen en Spaansen hun politieke huid trachtten te redden, was hij de protestantse staten v. Ov., de Deventer Classis en de Drogen van Twente te erg. De paus vereert hem in 1620 met de benoeming tot titulair-aartsbisschop van Philippi.

In het richterampt KEDINGEN, dat met het schoutambt Vriezenveen en de heerlijkheid Diepenheim geheel west-Twente omvatte — een gebied dat sterk onder de invloedssfeer van Deventer stond — sloeg de reformatie de grootste bressen in het eertijds homogene 'archidiaconaat Twente'.

Eerst onder Koning Lodewijk's regering (1809) kwam er voor de rooms katholieken belangrijke verbetering op kerkelijk gebied en werd de periode van de schuilkerken beëindigd. Alsof er geen hervorming had plaats gevonden, nam men de draad met het verleden weer op en bouwde men in 1818/1819 aan de Dorpsstraat te ENTER een nieuw bedehuis ter vervanging van de verwoeste St. Antoniuskapel. In 1825 werd dit waterstaatskerkje [zie

foto blz. 3] tot zelfstandige parochiekerk geproclameerd.

Het huidige r.k. kerkgebouw te Enter dateert uit 1927. Terzelfdertijd werd naast dit kerkhuis een klooster gesticht, waar thans nog 6 zusters Franciscanessen van Thuine (Denekamp) een religieuze gemeenschap vormen.

Momenteel telt men 2912 parochianen, zodat de helft van de Enterse bevolking zich katholiek noemt en de andere helft protestant.

DE HERVORMDE KERK TE ENTER

Intussen was te ENTER een protestants-kerkelijke gemeente gevormd, waaronder toen ook Enterbroek werd geplaatst en in de 19e eeuw nog Ypelo. Verder behoorde er toe de burgerlijke gemeente Wierden en de marke Elsen met Elsenerbroek van de burgerlijke gemeente Markelo; [thans behoort Elsenerbroek kerkelijk tot Goor].

In 1707 werd door gunstige medewerking van UNICO RIPPERDA TOT WELDAM [landdrost van Twente 1692-1710] besloten tot de bouw ener Gereformeerde Kerk te ENTER. De 19de mei 1708 besloten de erfgenamen [geërfden] van ENTER tot de bouw niet alleen ener kerk, maar ook van een weeme, waarvoor men 2000 gulden zou lenen. De predikant A. F. MARCELLUS en de schoolmeester GREVINK moesten in de provincie collecteren. Met de bouw werd begonnen 6 mei 1709; [naar F. A. Hoefer voornoemd].

Om zich te onderscheiden van de Afscheiden Protestantse Groepen der 19de eeuw, noemde men zich voortaan Hervormd.

„Opvallend is, dat de Afscheiding haar aanhang heeft gevonden in plaatsen, waar in de eerste helft van de 19e eeuw al een grote bevolkingsvermeerdering bestond. In 1849 zijn de Christelijk Gereformeerden in Overijssel nog een kleine groep. In bijna geheel Twente (ten Oosten van KEDINGEN, Almelo en Vriezenveen) hadden de Christelijk Gereformeerden nog geen enkele aanhang verworven. (—) ↵

Boerderij - Restaurant

„De Twentse Hoeve”

tussen Enter en Bornerbroek

Exclusief voor Uw lunch en diner
in de sfeer van de 17de eeuw.

Kent U reeds onze hooizolder
voor intieme familiediners?

Telefoon 05408/441

— Maandags gesloten

almelo

Bondsspaarbank
Nutsspaarbank
voor al uw **BANKZAKEN**

◆
Kantoren te **Almelo, Wierden,**
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en
Borne

In vroeger dage daansen de leu op
de dell' 'n veertoer. Weer völ later
'n zeuvenspoonk. Rechtervoort foxtrot,
wals en cha cha cha in nejmoode
daansscholen:

Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 — Tel. 4880

CHEMISCH REINIGEN

In één dag klaar

Beter · Vlugger · Goedkoper

Tempo Rohofstraat 2
Telef. 14354

(FILIAAL: Wed. Veldhuis, Ootm.str. 276)

■ **VEEVOEDER**
■ **KUNSTMEST EN**
■ **LANDBOUW-**
[BENODIGDHEDEN

in de **beste** kwaliteiten !!!

Door grote omzet **A.B.T.B.**
lage prijzen bij **ALMELO**

DIVERSE PLAATSEN

Elke gemotoriseerde weg-
gebruiker tankt bij voorkeur
vloeibare brandstof bij:

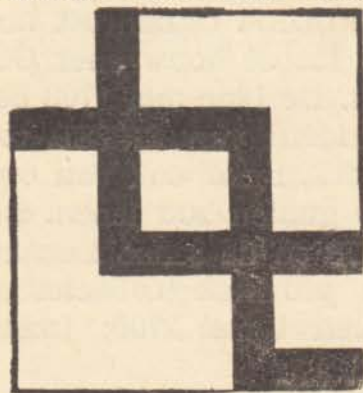
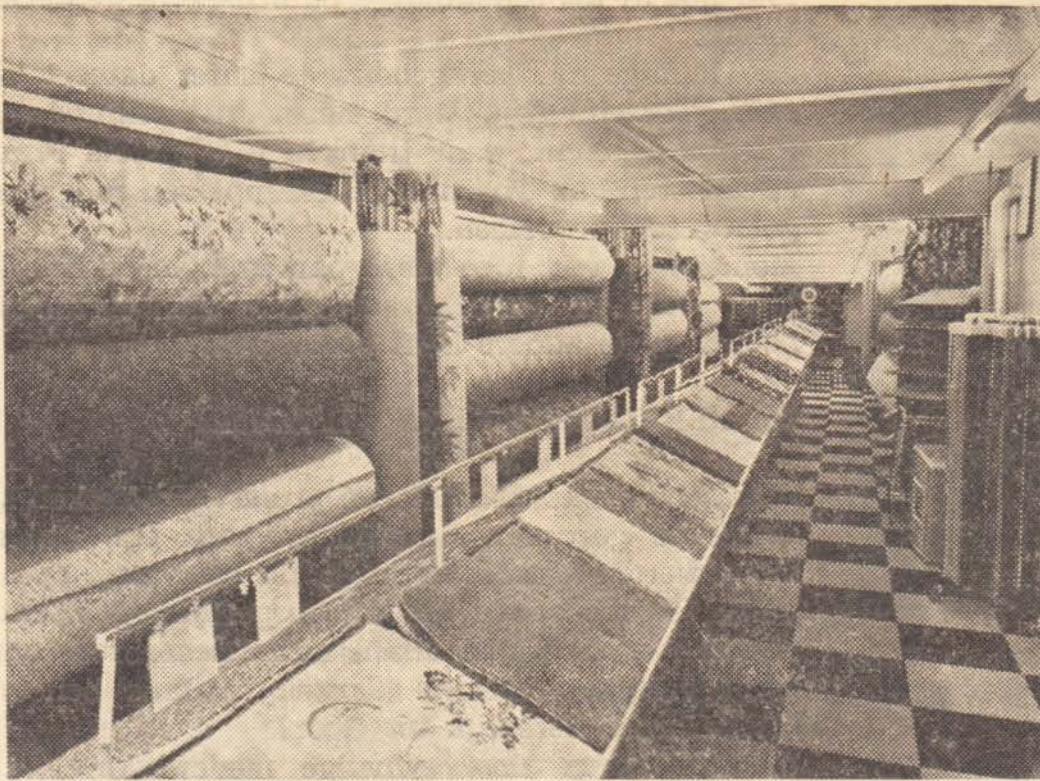
„Total-Bornerbroek”

omdat hij dan

- ▶ zuinig en voordelig rijdt
- ▶ met soepel lopende motor
- ▶ die het volle vermogen behoudt

Wie helpt met an de
bleui en veuroetgang
van **MARKEL**
met wiede umgeffing

- **Coöp. Boerenleenbank en**
- **Coöp. Landbouwvereniging**

Toon ald Tuinstraat
tapijtspecialist en
woninginrichter

Tel. 05490-13880; voldoende parkeerruimte
De gehele dag koffie

wij zijn gespecialiseerd in alle
voorkomende drukwerken zoals

- familiedrukwerk
- periodieken
- blocs enz.

DRUKKERIJ

landhuis

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO

Wedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen

Samen gezellig uit naar

Roetgerink - Enter

Daar is keus voor moeders en vaders,
voor sportieve jongens en hippe dochters.
Ook als de portemonnee niet zo goed
gevuld is slaagt U voor 100 procent !!!

Hoewel bij de Afscheiding ook andere factoren, zoals de persoonlijke invloed van de voorgangers, een grote rol zullen hebben gespeeld, valt het op dat men de Christelijk Afscheidenen vooral aantreft in een landbouwgebied, waar een grote bevolkingsvermeerdering plaats vond. (—)

De grote bevolkingsvermeerdering in Overijssel tussen 1748 en 1849 treedt op in 14 plaatsen, waar weinig Rooms Katholieken zijn, daarentegen in twee plaatsen waar veel Rooms Katholieken zijn; (Heino en het richterampt Oldenzaal). Groot is de bevolkingsvermeerdering geweest in vijf van de zes plaatsen, waar in 1849 de Afscheiding een grote aanhang vond (stad en ambt Ommen, den Ham, schoutambt Hardenberg en de stad Genemuiden. De zesde plaats is Hellendoorn). De bedreiging van haar agrarische existentie heeft de bevolking wellicht ontvankelijker gemaakt voor het aanvaarden van de meer rechtzinnige godsdienstige opvattingen," aldus Slicher v. Bath ; [p. 107 en 357-359].

Een kleine groep Hervormden te ENTER, die in 1931 als kerkeraad werd weggestemd door het toenmalige kiescollege van de Ned. Herv. Kerk aldaar, vormt de Gereformeerde Gemeente; (niet te verwarren met Geref. Kerk). Zij komt bijeen in een houten gebouw, gelegen nabij de hoek Dorpsstraat/Rijssensestraat en waarvoor het kinderloze echtpaar Jan v. d. Berg en Aaltje Evers de grond schonk. Aanvankelijk vormde men een geïsoleerde gemeente, die zich later aansloot bij het verband van Geref. Gemeenten. Men houdt zich bezig met preeklezen; voor lidmaat- of huwelijkbevestiging en het houden van het Avondmaal wendt men zich tot ds. Meinders te Rijssen. De groep telt thans omtrent honderd leden.

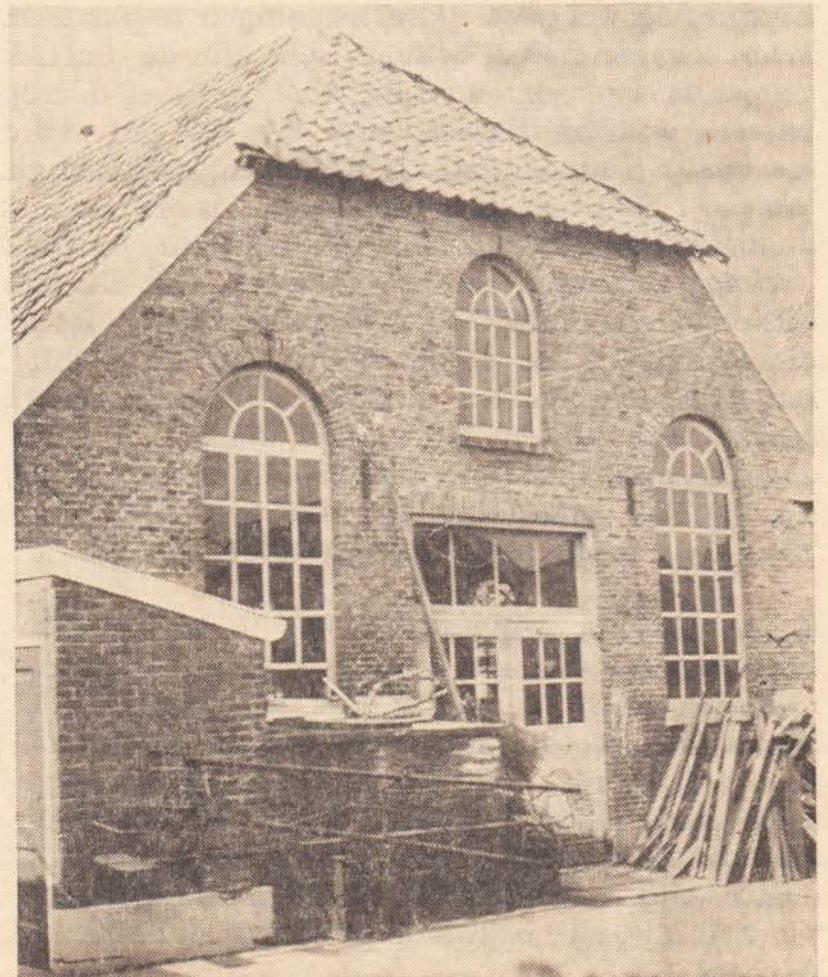
Verder kent ENTER nog aanhangers van art. 31. Hun getal is echter zo klein, dat zij ter kerke gaan in Rijssen.

In de hedendaagse maatschappij, waarin het groepsleven van vóór de 2de wereldoorlog heeft plaats gemaakt voor intensieve contacten over en weer, heeft de verscheurdheid binnen de Westerse Kerk velen met tegenzin vervuld. Wij zien een opkomst van de leken, die desnoods buiten allerlei kerkelijke verbanden om initiatieven ontwikkelen tot humanisatie van de wereld. Grote groepen jonge mensen zoeken en vinden elkaar in sub-culturen, zo ver mogelijk verwijderd van de geïsoleerde leefwereld der ouderen. En onder de druk van de veranderde tijden zoekt een geest-van-oecumene aarzelend zijn weg, verlangend naar de Eenheid in de Heer.

[In het volgende nummer: 'Huis Berghorst Enter'.]

[Bij de foto's:] Voor- en achterzijde van de voormalige Geref. Kerk te Enter (niet te verwarren met Geref. Gemeente), welk gebouw in 1927 werd verkocht aan smid H. Velten, die er een thans nog bestaande smederij vestigde. Een plavondijzer van het klankbord boven de preekstoel alsmede enkele knoppen, waaraan de collectezakken werden opgehangen, herinneren nog aan de vroegere bestemming. In de buitenmuur ter zijde van het naastgelegen pastorie-gebouw werd in de baksteen een inscriptie gekrast, luidend: 'Leeraar Dieks Getkate', en verder de initialen van G. I. Scholten en J. ter Keurs. De huidige Geref. Kerk van Enter staat aan de Rijssensestraat. De gemeente telt 707 leden.

STREEKTAAL

GEDICHTEN VAN JAN ROZENDOM, RIJSSEN

Deze maand verscheen de bundel *'Roozeknúpkés'* met gedichten *'in de spraoke van Riessen'*, afkomstig van Jan Rozendom (50).

De dichter, die in zijn woonplaats een bekende figuur is (hij is voorzitter van het Rijssens Mannenkoor, van de Oudstrijders 1940/45 en van de personeelsvereniging der gemeente, vervolgens hoofd van de BB, lid van het Oorlogsgravencomité en van de Jeugdraad NH-Kerk, leider van een bejaardenkoortje, een kerkkoor en de zondagsschool in de buurtschap Elzen, etc.), volgt in zijn bundel de spelling van zijn plaatsgenoot mr. K. D. Schönfeld Wichers, samensteller van het Rijssens woordenboek, hetgeen de eenheid van het schriftbeeld zeer heeft bevorderd. Weliswaar levert de fonetische spelling van Schönfeld Wichers soms resultaten op waaraan men even moet wennen [bijv. de woorden *nattedgaejd* (nattigheid, blz. 32); *onskueldeg* (onschuldig, blz. 33); *was-karwàjke* (kleine wasbeurt, blz. 37)], van de andere kant heeft een vrijconsequente schrijfwijze stellig zijn waarde, al zou het alleen maar zijn om de streektaalschrijverij te vrijwaren voor het stempel van willekeur en achterlijkheid.

Er zijn nog wel enkele kanttekeningen te plaatsen. Wanneer men zóveel belang hecht aan de fonetiek of spraakklank, dat men de gehele spelling daarop baseert, waarom 'riskeert' men dan dat een woord als *'ekekkn'* (bundel blz. 21) wordt uitgesproken als *'ekeekkn'*? Had men hier niet moeten schrijven met dubbel-k: *'ekekkn'*? Evenzo in hetzelfde couplet: *'trekng'*. En elders (blz. 40): *'slepm'*, enz. Dit zijn echter vragen, die zich niet zozeer richten tot de dichter alswel tot de ontwerper van de spelling, mr. Schönfeld Wichers voornoemd. Deze namelijk schrijft een dubbele medeklinker wél voor in woorden als *'minne'* (mijne, blz. 15) en *'zinne'* (zijne, blz. 24), ter uitsluiting van het 'risico' dat men *'miene'* en *'ziene'* zegt, zoals elders in Twente.

Enige willekeur bespeurt men bij de elisie (uitstoting) van de stomme *e*, bijv. *'zitn'* (blz. 6) en *'konn'* (blz. 44) naast *'vergissen'* (blz. 9), *'ginnen'* (blz. 28) en *'dissen'* (blz. 31), welk laatste woord volgens het woordenboek van Schönfeld Wichers gespeld had moeten worden: *'disn'*. Kleinigheden, die hadden kunnen worden vermeden wanneer de dichter zijn manuscript in eind-redactie had gegeven aan bijv. zijn bekwame plaatsgenoot Schönfeld Wichers.

Enkele bemerkingsen tot besluit:

'ees' betekent op blz. 14: 'eens', maar op blz. 22 en 45: 'eerst', terwijl op blz. 11 en 37 'eens' geschreven wordt als 'eens'.

'mear' betekent op blz. 40 zowel 'maar' als 'meer', op blz. 37 lezen we *'gelukk[ilg]* en *'lichveerd[ilg]* naast *'zachtthaan[elg]*.

Ook het leesteken-systeem behoefde een corrigerende hand.

De doorsnee dialect-lezer zal nauwelijks aandacht schenken aan deze en andere *'jeugd-puistjes'*. De schrijftaal-traditie van het Twents is immers zeer jong.

Toch is juist een gedichtenbundel altijd tevens een presentieerblad van de taal.

Niet alleen een presentieerblad van de taal, maar ook van het geloofs-, gevoels- en gedachteleven. Jan Rozendom uit Rijssen toont zich in zijn gedichten vooral pleitbezorger van de deugdzaamheid. In het gedicht: *'Aj hooge stoat, kiej leege valn'* verdedigt hij de eenvoud. In *'Wiej weet het zoo good'* hekelt hij de eigenzinnigheid. In *'Staank vuur daank'* neemt hij de ondankbaarheid op de korrel, enz, enz.

En inderdaad. De zogeheten „christelijke deugden” schijnen in deze tijd veelal als „vrome bijkomstigheden” te worden beschouwd, terwijl zij toch veel-er iets absoluuts hebben in zoverre zij ingebouwde, onuitroeibare wetten raken voor geestelijk welzijn, vrede en geluk.

Maar laten wij de dichter thans zelf aan het woord, in wiens eenvoudige taal het niet moeilijk valt om zichzelf te herkennen.

ROOZEKNÚPKES, UITG. WITKAM, ENSCH.; 3.90

Cööp. Ver. „V.T.L” Enter

Dorpsstraat 51-53

Coöp. Supermarkt
Telefoon 669

Coöp. Landbouw
Telefoon 668

U vindt er alles onder één dak: kruideniers-waren, diepvries-groenten, fijne vleeswaren, groente en fruit, brood en banket, textiel, huis-houdelijke artikelen, gereedschappen enz.

Het adres voor Uw mengvoeders, meststoffen, zaai- en pootgoed, benzine en dieselolie, O.K. tankstation, mengsmering automaat.

AJ HOOGE STOAT, KUEJ LEEGE VALN

Heel wat leu dee weelt zoo gearne
Op de huegste sporte stoan.
Jao, doar hebt ze alns vuur ouwer,
Doar wordt alles vuur edoan.

Hueger op, nog al mear hueger.
Ear hebt disse leu gin vrea.
Ook al kost het vulle múejte....
Op naor de allerhiegste trea!

Geet 't ten koste ook van aandern,
Och, zo núw nemt zee det neet.
In de éerste plaase deankt zee
An eur zelf, woer of 't ook geet.

Ook al munn zee doar dan weage
Dee gin lech kuent zeen, vuur goan.
't Heendert neet, wonear zee mear wier
'n Tràpken hueger komt te stoan.

Dit soort leu is nooit tevreane,
Nee dee leu komt nooit zoo veer
Det ze zeggt: mij duch, non kan 't wal.
Zee verlangt nog aaltied mear.

Zeent dee leu gin grote bleute?
Ik beklag ze, earlke woar.
Want ze loopt toch allemaole
— Zoln ze det neet zeen? — gevoar.

Want wiej weet toch det zon tràpken
Zo inees kan ummesloan.
En kuej dan neet vulle better
Op ne leege sporte stoan?

HET GEALT VUUR IEDEREENE

Ginnen dag daww' in de kraante
Neet een doodsberich zeet stoan.
Ginnen dag dawwe de nuegers
Neet duur oonze stad zeet goan.

Want de dood geet met de zàejssel
Alle daage toch wier rond.
Kuemp bij oole leu dee zeek zeent,
Kuemp bij jong'n, stoark en gezond.

't Is neet aajt een heel oold meanske
Det noar 't koarkhof wordt ebrag.
Mear wiej zeet het, ook zoo vaake
Leu nog in de volle krach.

En zoo wordt de lange lieste
Elken dag wier oet ebraejd.
Noch gezondhaejd, krach noch leaftied,
Gef een meanske zekerhaejd.

Vaake deanke wiej woerumme
Mos non hee of zee al weg.
Het doarumme blif ne vroage,
Want det wordt oons neet ezeg.

Zwat omliende advertentias
Zee we in de kraante stoan.
't Zeent berichen dee we gearne
Zoonder mear weelt ouwersloan.

Mear toch kuemp vuur iedereene
Eenmaal 'n allerlessen dag.
Eenmaal wor wiej allemaole
Noar het koarkhof hen ebrag.

Eenmaal toch dan zúet de nuegers
Ook vuur oons de stad duur goan.
Eenmaal zal ook oonze plaase
Dan vuur aaltied lúeg bliewn stoan.

STAANK VUUR DAANK

De oole leu dee harn met Dieks
Aalt 't beste vuur ehad.
Hee moch van eurleu vearder learn;
Ze stuern um noar de stad.

Ze warn zo zueneg as ze konn,
Doar wur niks niejs ehaald.
Vuur Dieks zin learn bleef 't aandre stoan,
Want det mos ees betaald.

Het kossen eur heel vaake kramn,
Ze kumm mear nuwkes rond.
Mear 't was vuur Dieks. En mennegmaal
Spoarn ze het etn oet 'n moond.

Dieks slaang en kreeg al heel gaauw woark;
Wat harre 't veer ebrag!
Mear woer hee det an har te daankn,
Doar wur neet an edach.

Want Dieks den was heel gruets ewurn;
Hee was non toch menear.
En in det oole boerne hoes
Doar passen hee neet mear.

Dieks veuln zik in zin ooldersshoes
Neet mear op zin gemak.
Hee zochen in de grote stad
Bij vrunden oonderdak.

Hee skaamn zik vuur de oole leu.
En nog zo of en too
Dan skreef hee een paar wúere noar
Zin oole vaa en moo.

enschede

Gezellig winkelen

kunt U

in de Haverstraat

A. v. d. Leest | Radio
Enschede | Televisie

Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen
Erkend reparateur en installateur
OLDENZAALSESTRAAT 39 - TEL. 10688

Van Loenshof 10 Tel. 15271
Filiaal: Olltemolensingel 37 Tel. 16118

Fijnhout- en Triplexhandel
Fa. W. LANGE

Spelbergsweg 37, Tel. 4598
levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

Jan Stokkentre
Oude Metalen
Enschede

Voor herenkleding
het beste bij **Besters**

Van Loenshof 12, Enschede

Verschenen:

Roozeknúpkes

gedichten in de streektaal
door de Rijssense dichter
Jan Rozendom [f 3.90].

UITGEVERIJ WITKAM
de Klomp 22 - Enschede

sport- 't Hoen
art.

bij ons slaagt u zeker
Kuipersdijk 23 - Enschede

Stamboekhandel NV
ADOLFS & PENNINK
studieboeken
pocketbooks - romans

FA. H. v. d. BERG

OLDENZAALSESTRAAT 65 - TEL. 12543
STEUNZOLEN, ELAST. KOUSEN,
BREUKBANDEN

Leverancier voor alle ziekenfondsen

Wat vunne fietse iejleu ook oet oonze
zaak begeert
Elke fietse wodt deur oons
gegarandeerd

Offrein

Oldenzaalsestraat 33
Telefoon 12602

Motor defect?
naar **JULO**
direct !!!

Pyrmontstraat 15 - 19
ENSCHDE

Machinefabriek
ARENS & Zn

tandwielen
Perikweg 52

Diverse plaatsen

Wee rekken kan geet naor
zölfbediening
PARAAT

Glanerbrug: bij TET-bushalte
In 'n lunchroom kôj lekker etten en dreenken

Cöop. Aan- en Verkoopvereniging

Deurningen

Tel. 05402-201

Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, Zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen

Alle veevoerders onder CLO-contrôle

Alle boeken over Twente
(ook streektaal-literatuur)

Boekhandel t. Voorde
Delden

fa. E. J. Lantink

LANGESTRAAT 21 - 23, DELDEN
RADIO - TELEVISIE - ELECTRO
TECH. INSTALLATIE - BUREAU
WASMACHINES - VERLICHTING

TAILOR MARKER

het nieuwe doorslagapparaat dat 't doorslaan
van patronen aanzienlijk vergemakkelijkt !!

OMKEERAPPARAAT

voor ceintuur- en knoopplusjes, schouderband-
jes, biezen, koordjes, enz. levert U de firma

J. Wagelaar & Zoon

van Loenshof 56-58 Tel. 15684 Enschede

Hee har ze toch neet nuereg mear,
Hee har non good te etn.
Als wat ze vuur um harn edoan
Was hee heel rap vergetn.

Dieks har doar in dee grote stad
Nog wat vergetn te learn.
En wal 't gebod det ieder keend
Zin oolders aajt mut earn.

WOERUMME?

Zoo vaake deanke wiej woerumme,
Woerumme toch det groot verdreet,
Woerumme mos det zoo, woerumme?
Wiej zeukt en vroangnt, wiej weet het neet.

Woerumme mut hee alle daage
Oonder zon kruus gebukt bliewn goan,
Woerumme mos den keal de vrouwe,
Woerumme zee eurn man of stoan?

Woerumme toch wordt mennegeene
Zoo vulle lassen op eleg,
Woerumme toch veendt menneg meanske
Zoo vulle teengstaand op zin weg?

Woerumme toch zoo vulle múejte,
Woerumme toch zoo vulle leed,
Woerumme toch dee slimme zeeke
Woer ginnen dokter road vuur weet?

Mear ook al blif vuur oons verbúrgen,
Woerumme of het zoo mut goan.
Al blif dr achter elk woerumme
Vuur oons ook aajt een vroagteekn stoan.

Toch is ook achter elk woerumme
Woer wiej gin antwoord op kuent geewn,
Duur Eene, met heel dikke letters,
Een kloar 'doarumme' (!) op eskreewn.

IS 'T NEET ZOO?

Ik streejn wat vuegelvoor in 'n hof;
De vuelkes kúm dr rap op of.
Ze leutn dee kaans zik neet ontgoan.
Mees musken, mear ook veenk en sproan.

'k Weet neet woer vulle of dr warn,
Mear 'k zorgen det ze volop harn.
Toch was 't, zoo 't leek, nog neet genog;
't Gebiet det was neet van de loch.

Al harn z'allmoa eawn vulle rech,
Het wúr gewoonweg een gevech.
'n Kabaal det al dee vuelkes maakng.
Ze beetn woer ze mekoar konn raakng.

De musken warn het meeste maans;
Ze leutn de veenk en sproan gin kaans.
De musken dee deern krek as of
Ze zeg'n woln: wiej zeent baas in 'n hof.

Toen 'k doar zoo stun, toen dach ik kiek,
't Is bieje de leu toch net geliek.
Want ook de leu dee gunt mekoar
Gin lech in 't ooge, is neet woar?

En ik heb ook nog mear edach,
Toen ik doar al dee vuelkes zag.
Doar zeent, het mag dan heel gek kleenkng,
Toch aajt mear musken nog as veenk.

WIEJ WEET HET ZOO GOOD

Wiej weet zoo heel good woer of 't mut.
As 'n aander eens ne keer wat dut
Wat oons non net neet akkedeert,
Dan is het radikaal verkeerd.

Wonear dr wat neet krék zoo geet
As wiej det wilt, dan deugt het neet.
Wiej harn det jums vul aans edoan;
Det 't zoo neet good gung koej wal roan.

Wiej wilt nog wal eens wat waardeern
En priesen det wat aandren deern.
Mear dan mur wiej wal kúnn bekiekng
Daww' zelf met d'eare kuent goan striekng.

Mear mut oons eengne Ik dr an,
Dan deugt er niks of waejnegan.
Wiej weet det 't zoo heel vaake geet,
Biej aandern, want wiej zeent zoo neet.

hengelo

BLOEMSIERKUNST

K. Hunia & Zn.

Tuindorpstraat 38, Tel. 12751

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
LIKEUR, LIMONADE**

 Fa. Jac. Krabbenbos
Molenstraat 18

**Nu ook Alfa-Romeo
in Hengelo-omgeving**

 AUTOMOBIELBEDRIJF **ERNE**
Deldenerstr. 42, Tel. 12120

HET SPEELGOEDPALEIS

Teutelink

Enschedesestr. 22, Hengelo

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Dorpsmatenstraat Hengelo

 IJzerwaren, Gereed-
schappen, Bouwbeslag,
Tuin- en Huish. artik.

A.H.K. Knoef
OLDENEAALSSTRAAT 81
HENGELO

Hannink

Timmerfabriek NV

Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:

 kozijnen, ramen, deuren, trappen
enz. voor utiliteits- en woningbouw

PORTJE

 Deldenerstraat 8
Hengelo (O.)

 DAMES-, HEREN-,
KINDER-PYAMA'S
EN -ONDERGOED,
SCHORTEN, ENZ.
Altijd goedkoop

H. ter Braak

 Gasconvectoren, Haarden, Electro-
en Sanitair

Bornsestraat 24

Tel. 16137

GAAS- EN HEKWERKEN

 Leveren en plaatsen afrasteringen. Alle
materialen ook los verkrijgbaar. Ge-
drukt geweven- en harmonikagaas etc.

— RUEPERT N.V. —

Willemstraat 72-78 - Tel. 12537 - Hengelo

VERSTEEG'S

 vearve
veur hoes en earve

Sloetsweg 382

Hengelo (O.) — Tel. 12207

Autospuitinrichting BEVELSBORG

 Ingericht met moderne AUTOSPUIT, en
MOFFELCABINE

BINNENHAVEN 68 TEL. 14432

COOP.

RAIFFEISENBANK

 Parallelweg L.S. Hengelo Tel. 10061
Bijkantoren: Oldenz.str. 168, Beukweg 81
en Oelerweg 28.

Broekhuis

de boekhandel

met de grote keuze!

Enschedesestraat 19 - Hengelo

SINDS 1845:

Van Wezel

Transport — Montage

Kraanverhuur

Tel. Hengelo 19541

Tel. Amersfoort 11333

„Wiej veurt van allens”

Makelaarskantoor

ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 13041, Hengelo (O.)

VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

 ● MEUBELEN
● TAPIJTEN

● BEDDEN

 |E| **PETRI** voor de moderne
woninginrichting!!
MARKTSTR. 15

Automobielbedrijf

Van Laar

en

Feijten

Enschedesestr. 127 - Tel. 13983 - Hengelo

DAF

MORSINK

SOLA SPECIAALZAAK
Servieren

Weemenstr. 6, Tel. 17832 Hengelo

't Is ne oetgemaakte zaak:

„Wa'j ook koopt, 't is aaltied raak
a'j bij Elbert kieken gaot!”

Da's méer weerd as nen goeien raod

G. Elbert

TWEKKELERPLEIN
(Waarbekenweg) Hgl.

Rijwielen - Motoren - Bromfietsen

VERLICHTING

v. Merksteijn

Burg. Jansenplein 35 - Tel. 18556

 EEN ABONNEMENT OP DIT
BLAD KOST f 6.00 PER JAAR

H. J. Krakers

AANNEMERSBEDRIJF

Tel. Hengelo 12964

Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

LIEDEREN

EEN EN ENEN GOD ALLEEN

HENGELO — De heer J. Temminghoff, geboortig uit Haaksbergen en thans woonachtig te Hengelo (Industriestraat 208) herinnert zich uit de jeugd-tijd dat zijn moeder onder het huishoudelijke werk dikwijls een lied zong bestaande uit tien versregels, die steeds werden herhaald. Later was hij de 5de en 10de versregel vergeten, maar een oude bekende van zijn moeder kende het lied ook nog, zodat hij het nu weer kan nazingen. Misschien zijn er nog anderen, die zich dit lied eveneens herinneren. De titel luidt volgens de heer Temminghoff: *'de Tien geboden'*.

- 1) Een en enen God alleen, Enen Zaligmaker en anders geen;
- 2) Twee stenen Tafelen; [1e versregel herhalen]
- 3) Drie Patriarchen: Abraham, Isaac en Jacobus; [2e en 1e versregel herhalen]
- 4) Vier Evangelisten, die de weg wel wisten; [3e, 2e en 1e versregel herh., enz.]
- 5) Vijf Dwaze Maagden;
- 6) Zes Kruiken Wijn, die op de Bruiloft te Cana zijn;
- 7) Zeven Sacramenten;
- 8) Acht Zaligheden;
- 9) Negen Koren der Engelen;
- 10) Tien geboden des Heren, die we moeten eren.

Onderschrift redactie TP:

Bovenstaand lied staat (met notenbalk) ook afgedrukt in nr. 3 van jrg. XVII van *'Neerlands Volksleven'*: „Liederen en Dansen”, verzameld door dr. G. J. M. Bartelink. Daar luidt de titel: *'De Twee stenen Tafelen'*. Vanaf versregel 4 wijkt de tekst af.

- 4) De vier evangelisten, die de waarheid wisten;
- 5) De vijf wonden des Heren, die we moeten eren;
- 6) De zes flessen wijn die gaan naar Galilea om vrolijk te zijn;
- 7) De zeven sacramenten, in ons hart te prenten;
- 8) De acht zaligheden liggen op onze schreden;
- 9) De negen koren der engelen, die hun stemmen mengen;
- 10) De tien geboden des Heren, die wij moeten leren;
- 11) De elfduizend maagden, die de Heer behaagden;
- 12) De twaalf apostelen, die de leer verkondigen mosten.

In het dorp Enter tekende dr. Bartelink tevens de varianten op, zoals die voorkomen in de tekst van de heer Temminghoff, echter met uitzondering van versregel 9 [*'De negen vreemde zonden'*] en met toevoeging van een 11de regel; [*'De elfduizend zielen die ons 't jaar bevielen (?)'*].

UIT STAD EN STREEK

REQUIEMMIS PRINSES ARMGARD

GOOR — Onder grote belangstelling is op 30 april in de r.k.kerk te Goor een requiemmis opgedragen voor de moeder van Prins Bernhard: *Prinses Armgard*, die enkele dagen eerder op 'Huis Warmelo' overleed.

De voltallige koninklijke familie woonde de rouwplechtigheid bij evenals Kardinaal Alfrink uit Utrecht, Minister-President P. J. S. de Jong, de Commissaris der Koningin in Overijssel e.a.

Na de rouwdienst te Goor werd het stoffelijk overschot van *Prinses Armgard* voor teraardebestelling vervoerd naar het Duitse Detmold, waar het stamslot staat van de familie Van Lippe.

GRAFKELDER ONTDEKT IN OOTMARSUM

OOTMARSUM — Aan de zuidoostkant in de katholieke kerk te Ootmarsum, gewijd aan Simon en Judas, is een grafkelder ontdekt. Het fraai gemetselde tongewelf overkoepelt zeven graven, waaronder twee kindergrafjes.

Uit de vondst van meer dan 25 redelijk bewaard gebleven handvaten van kisten, waarop een familiewapen is aangebracht, is gebleken dat het hier gaat om een familiegraf van het geslacht *Van Heiden Hompesch*, dat sedert het jaar 1639 de voormalige 'Commanderie St. Joris' van de Duitse Orde te Ootmarsum bewoonde; [zie L. A. Stroink: 'Stad en Land v. Tw.', blz. 171]. De laatste mannelijke telg: *Sigismund Vincent Gustaaf Lodewijk, graaf van Heiden Hompesch tot Ootmarsum*, was Drost van Twente in de periode 1769-1786 en overleed in 1790. Volgens de streekhistoricus W. G. A. J. Röring [*'Kerkelijk en Wereldlijk Tw.'*] was hij een tiran voor de katholieken in zijn drostambt. Eens zou hij een Duitse pater hebben gearresteerd en half naakt aan een boom hebben laten binden. Toen de priester door boeren verlost werd, vervloekte hij zijn vervolger en voorspelde, dat niet alleen van het kasteel geen steen op de andere zou blijven, maar ook, dat Sigismund geen rust in zijn graf zou vinden. Beide voorspellingen zijn kort na zijn dood uitgekomen. De 'Commanderie' is al in 1811 afgebroken en in 1859, bij restauratie van de kerk, heeft men kennelijk moedwillig de pas ontdekte familiegrafkelder vol zand en puin gestort.

60 JAAR KLOOTSCHIETERSVER. LOSSER

LOSSER — Op zaterdag 15 mei viert de klootschietersvereniging *'Vooruit 1911'* te Losser haar zestigjarig bestaan met een feestelijke receptie in café Schorfhaar aan de Overdinkelsestraat.

oldenzaal

GESCHENKBON

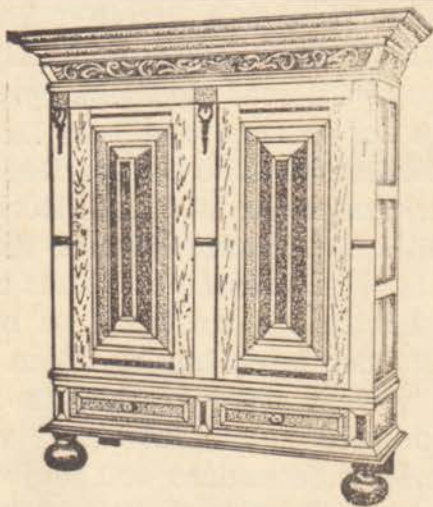

G. Morselt fl.

Zoveel schitterende geschenken...
En evenzoveel verschillende smaken.
Geef een geschenkbond.

Blij met een geschenkbond
G. Morselt

Voor
een deskundig uitgewerkte
C.V.-installatie
E. HEIDEMANN & Zn
Boterstraat 13-15, tel. 2077
Eekboerstr. 71, tel. 2708; b.g.g. 2349
OLDENZAAL

Door de eeuwen heen een meubelstuk, dat sfeer geeft in elk interieur. Permanente expositie in onze toonzalen van vele modellen Gelderse kussen- en rankenkasten

Smellink - Oldenzaal

Natuursteenbedrijf
Onclin
Schuttersveldstr. 10, Tel. 05410/4743, Oldenzaal
Specialiteit in Openhaarden, Hallen, Vensterbanken, Grafwerken etcetera.

WAYER
Woninginrichting
de zaak met meer
dan 150 toonkamers

ERRES **PHILIPS**
TELEVISIE
Ben Lansink Oldenzaal
Grotestr. 20 Tel. 2981

KIP	KIP	KIP
regelt Uw schade	deukt Uw auto uit	spuut Uw auto

AUTOSPUITBEDR./UITDEUKINR.
Esstraat 6 - Tel. 2251 - Oldenzaal

voor keukens
Oldenzaalse Bouwmaterialen-
handel N.V.

BRÖCKING'S
GROOTHANDEL
Richt van scheermes tot scheerstoel uw
kapsalon in. ➔ Eekboerplein 4, Oldenzaal

Antoon Hutten
VOOR DE LOOP
EN DE SLOOP
Van Opel, Ford en VW
alle onderdelen
Denekamperstr. 9, Tel. 2863
Sloperij Ootmarsumsestraat

DIVERSE
PLAATSEN

COÖP. ZUIVELFABRIEK
De Eendracht
ROSSUM
Het beste adres voor alle zuivelproducten

Reis-art. en Lederwaren
GROBBE
Brinkstraat 46 - Tel. 1456 - Denekamp

Speciale
reparatie-afdeling
Antieke Uurwerken.
TH. BUDDE
JUWELIER-ANTIQUAIR
OOTMARSUM
Marktstr. 10 - Tel. 05419/261

DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEMEN
RUIMTEVERWARMING
OOK AAN AARDGAS
Gem. Energiebedr. Rijssen

RAIFFEISENBANK
 'Kedingen'
te
Goor en Diepenheim
voor al uw bankzaken

WAVIN DEALER
P.V.C.-rioleringsbuizen, regenwateraf-
voerbuizen, draineerbuizen, kiezelbak-
ken, ontluichtingskappen, ontluichtings-
pannen, dakramen, Plastic folies, Pla-
stic schuimprofielen, Polyestergolfplaten
VOOR ALLE KUNSTSTOFFEN:
MORSELT
BOUWMATERIALEN C.V.
Industriestr. 8 - BORNE - tel. 05409/1166

ONDG
Autobus-
onderneming
Oldenzaal

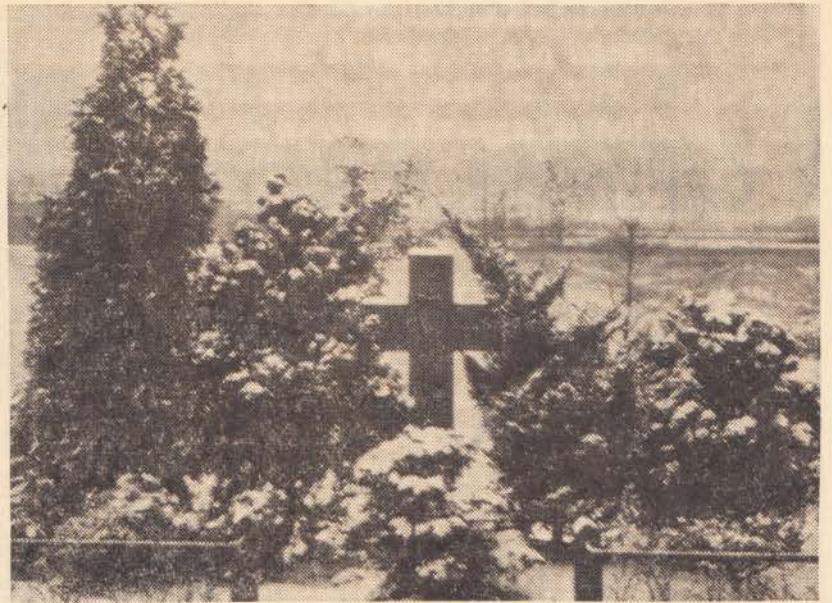
Lijndiensten
Oldenzaal - Denekamp - Grens - Nordhorn
Moderne touringcars
Uitgebreid reizenprogramma
In de zomermaanden elke dag tochten in Overijssel
en het Duitse grensgebied

HERDENKING DODEN 2de WERELDOORLOG

MARKELO — Overal in Nederland worden telkenjare op 4 mei de slachtoffers van de 2de wereldoorlog herdacht. Hoog op de Markeloseberg in west-Twente staat het van Franse kalksteen opgetrokken herdenkingsmonument van het Overijssels Verzet, ter nagedachtenis van de gevallen tijdens de oorlogsjaren 1940-1945. In de drie herinnerings-zuilen staan de namen gegrift van Overijsselse verzetstrijders en van andere gevallen, die hun leven gaven voor de vrijheid van volk en vaderland. Het voormalige comité Overijssels Verzetsmonument houdt hier eens per jaar op de avond van 4 mei een herdenkingsplechtigheid.

BLOEMENHULDE AAN VERZETSSTRIJDSTER

ENSCHEDA — Vorige maand maart overleed in het dr. Ariënhuis te Enschede Mevr. Bijlsma [wed. van L. Bijlsma], die ten tijde van de 2de wereldoorlog in haar woning aan de Brinkstraat onderdak bood aan een groep van elf verzetstrijders [de groep 'Arie de Vries']. Men belastte zich met de berging van gedropte wapens, het verschaffen van onderduikadressen, bonkaarten, geld etc. De kring „Vrienden voormalig verzet Twente” gedacht de grote inzet van mevr. Bijlsma door een bouquet bloemen te leggen op het vers gedolven graf; [Alg. Begraafplaats Hengelosestraat Enschede].

DE VRIJHEID INDACHTIG

Ter hoogte van de oude herberg 'de Broeierd' aan de weg tussen Enschede en Hengelo staat een houten kruis. Op 4 mei van het vorige jaar — een kwart eeuw nadat de Duitse bezetters uit ons land werden verjaagd — heeft de burgemeester van Haaksbergen, mr. J. H. Eenhuis, bij dit eenvoudige gedenkteken een krans gelegd. Ook de directie van de textielfabriek Jordaan-Ter Weeme te Haaksbergen bracht die dag een bloemenhulde.

Eind april begin mei van het oorlogsjaar 1943 vonden in Twente grote stakingen plaats. Om die te breken hebben de bezetters velen gefusilleerd.

Ook bij D. Jordaan & Zoon werd het werk neergelegd. Vrijdagmiddag werden de machines stopgezet en ook zaterdag weigerde men het werk te hervatten. De zondag gebruikte men voor het plegen van overleg. Dit leidde tot het besluit om maandag 3 mei 1943 normaal aan het werk te gaan. Men slaagde er echter niet in, alle werknemers op de hoogte te stellen van dit besluit. Een aantal van hen liet maandagmorgen nog verstek gaan. Ze kwamen pas 's middags terug in het bedrijf. Zij die te laat waren, werden door de Duitsers aangehouden. Het was een vrij grote groep, waarvan 24 personen werden afgezonderd en in twee auto's naar Dolphia (Ensch.) werden getransporteerd. Hier werden ze aan een streng verhoor onderworpen. Vijftien mannen kregen daarna hun persoonsbewijs terug. De andere negen werden in een vrachtwagen weggevoerd. Ter hoogte van 'de Broeierd' liet men hen „vrij”. Terwijl de mannen wegholden richtten de bezetters een mitrailleur op de „vluchtelingen” en schoten zeven mannen neer. Een achtste werd naderhand gegrepen en ter hoogte van Dolphia alsnog neergeschoten. De negende man, de toen 18-jarige Herman Goering, was de enige overlevende van dit bloedbad en dook meteen onder. Hij woont nog in Haaksbergen en heeft een volledig relaas kunnen doen van de slachting.

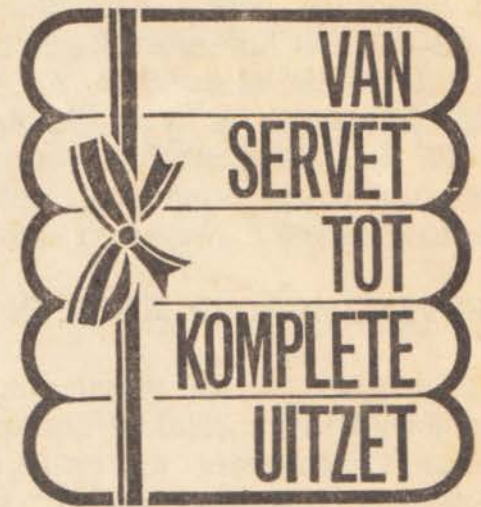

GENTLEROY VOOR VRIJETIJD- KLEDING

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
GEBR. VAN HEEK N.V. ENSCHEDE.

JORZOLINO

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
JORDAAN-TER WEEME N.V. HAAKSBERGEN

ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van uw tuin een LUSTHOF. Kosteloos maakt ERICA voor U een grondplan. *Vraagt inlichtingen.*

VéGé

voor ^U/_W levensmiddelen

guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
10 0/0 kort. in geldzegels

N.V. Aanneming-Mij. vh.
H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
Gewapend Betonbouw
Grond- Water- en Wegenbouw

NIEUW:

Heerlijk
frisse

Magere Vruchten- Yoghurt

(aardbeiensmaak)
58 ct per halve liter

De melkman van de H.C.M. heeft het.

Voor uw cursus Steno, Typen, Talencorresp., Avond-Ulo, Middenst., Privé-secretaresse, Boekhouden naar:

V.T.S. Steynstr. 51-53
Tel. 12406

RADIO EN TELEVISIE

Blaupunkt - Philips - Erres

Radio Redemeijer

(OOK VOOR KLEUREN-TV)
Emmastraat 10, Hengelo

TIENDE JAARGANG TWENTSE
POST [TIEN JAAR DOKUMENTA-
TIE OVER TWENTELAND].

VOLKSWAGEN

Onderhoud · Service · Verkoop

AUTO-
BEDRIJF **HUISKES NV**

Deldenerstr. 134 - Hengelo

GALERIE „DE POOK”

(opgericht 1965)

annex

uitleencentrale

(sedert 1970)

HENGELO - TEL. 19759